

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Przed wielką niedzielą.

Wielkopiątkowe smutki rozprasza frajda zdobienia jajek. W różnych regionach Polski stosowano swoiste techniki i wzory. Stąd: malowanki, kraszanki zwane też byczkami, skrobanki czy rysowanki, nieprecyzyjnie objęte nazwą pisanek. W moim lwowskim dzieciństwie występowały właśnie pisanki, bo „pisane” woskiem: farbowane na jeden intensywny kolor z białym ornamentem. Pisak robiło się samemu - blaszany lejek z otworkiem przymocowany do patyczka jako uchwyt. Wystarczyło do lejka włożyć kawałek wosku pszczelego, podgrzewając nad płomykiem świecy „pisać” umyślony wzór. „Napisane” jajko wkładało się do ciepłej wody nasyconej naturalnym barwnikiem, wosk się rozpuszczał, pozostawał biały (jak skorupka) rysunek.

Sobotnie przedpołudnie upływało na układaniu różnych wiktuałów w koszyku i jego przystrojeniu. Potem szło się do kościoła w celu poświęcenia. Wracało się ze święconem. (Tylko, proszę, nie ze „święconką”, jak słyszy się coraz częściej, bo trąci to wulgaryzmem!). W dawnej Polsce ksiądz objeżdżał pałace możnych i szlacheckie dwory, by pokropić wodą święconą wielką obfitość wszelkich wyrobów wędlinowych i wypieków, pod którymi ugięły się stoły. A lud zawsze nosił swe skromne jadło wielkanocne do kościoła. (...)

Jeszcze nie wzeszło słońce, kiedy w Wielką Niedzielę bicie dzwonów z setki lwowskich kościołów i klasztornych kaplic przy wtórze sygnaturek i zegarowych kurantów ogłaszało Zmartwychwstanie Pańskie. Chrześcijańska Wielkanoc zastąpiła starosłowiańskie święto zmarłych odprowadzane właśnie po wiosennym zrównaniu dnia z nocą, analogicznie jak także pogańskie święto w grudniowe przesilenie zajęło Boże Narodzenie.

W krajach wschodniej Słowiańszczyzny zachował się zwyczaj udawania się rodzin na cmentarz i dzielenia się ze zmarłymi wielkanocnym jadem i napojami. Będąc w takiej porze w Leningradzie, czyli w Petersburgu odwiedziłem z ciekawości cmentarz w dzielnicy Autowo i widziałem rozsypane na grobach drobno pokruszone pisanki i rozdrobnione ciasta (napitki pewnie wsiąkły w ziemię, a może wypite na miejscu za spokojne odpoczywanie bliskich zmarłych).

Tadeusz Riss, *Zanim zamilkły dzwony*. [w:] „Poznaj swój kraj” nr 1-3/2007, marzec 2008, s. 56.

1. W przytoczonym tekście autor napisał o tradycji:

- A) wykonywania pisanek wielkanocnych
- B) święcenia pokarmu
- C) śmigusa-dyngusa
- D) odwiedzania grobów

2. W tekście zamieszczono:

- A) przepis na pieczenie bab wielkanocnych
- B) informację o technice zdobienia jajek
- C) rozkład świątecznych zajęć i rytuałów
- D) instrukcję zdobienia koszyczka ze święconym

3. Autor tekstu napisał, że w dawnej Polsce sposób święcenia pokarmu zależał od:

- A) zawartości koszyczka
- B) zamożności rodziny
- C) pory dnia
- D) patriotyzmu ludzi

4. W tekście czytamy, że święta pogańskie ustąpiły miejsca świętom chrześcijańskim obchodzonym:

- A) pierwszego dnia lata
- B) w czasie letniego przesilenia słonecznego
- C) po wiosennym zrównaniu dnia z nocą
- D) w czasie zimowego przesilenia słonecznego

5. Wspomniane przez narratorkę pisanki miały:

- A) wiele różnych barw
- B) jeden kolor i ornament
- C) kilka kolorowych szlaczek
- D) intensywny kolor

6. Do wykonania pisanki należało wyposażyć się w:

- A) lejek
- B) pędzelek
- C) patyk
- D) wosk

II. NAUKA O JĘZYKU

7. Prawidłowo nazwano część mowy:

- A) spokojny - przysłówek
- B) poczekać - czasownik
- C) spod - przyimek
- D) niedobry - przymiotnik

8. Prawidłowo przeprowadzono stopniowanie przysłówka:

- A) dużo, więcej, najwięcej
- B) dobrze, gorzej, najgorzej
- C) ładnie, nieładnie, nie najładniej
- D) gorzko, bardziej gorzko, najbardziej gorzko

9. Zdanie *Codziennie w szkole korzystamy ze słownika ortograficznego.* - nie zawiera:

- A) przysłówka
- B) przymiotnika
- C) przyimka
- D) spójnika

10. Prawidłowo nazwano przypadek rzeczownika w zdaniu:

- A) Nie napisał zadania. - dopełniacz
- B) Przeszkadzał bratu. - celownik
- C) Czytał o podróżach. - narzędnik
- D) Zgubił pióro. - mianownik

11. Rodzaj niemęskoosobowy ma czasownik w zdaniu:

- A) Poszli do kina.
- B) Rzeką płynęły barki.
- C) Byliśmy na wycieczce.
- D) Dlaczego nie kupiłyście jabłek?

12. Nieprawidłowo napisano:

- A) Nienawidzę ciemności.
- B) Nie znam tej pani.
- C) Czytam nie lepiej od ciebie.
- D) Cechuje mnie niecierpliwość.

13. Nie można stopniować przymiotnika:

- A) morski B) jasny
- C) słony D) ważny

14. Nie mówimy:

- A) Marek lubiał czereśnie.
- B) Kogo jest ten zeszyt?
- C) Włóż ciepły sweter.
- D) Rozmawiał o panie Kowalskim.

15. Postać dokonaną ma czasownik w zdaniu:

- A) Chłopcy z naszej klasy wygrali mecz.
- B) Mama czytała dzieciom bajkę.
- C) Wszyscy dekorowali klasę.
- D) Zjedliśmy wszystkie owoce.

16. 6 głosek ma wyraz:

- A) kompas B) szczodry
- C) rzeczka D) rozdział

17. Wyrazy pokrewne znajdują się w szeregu:

- A) chodzić, biegać, dreptać
- B) książka, zeszyt, notes
- C) pisać, pisarz, pismo
- D) stół, stolik, stoliczek

18. Tylko głoski dźwięczne zapisano w szeregu:

- A) m, z, a B) i, j, r
- C) k, s, p D) ą, d, w

III. LITERATURA

19. Gdy Nel zachorowała na febrę, wówczas Staś (w książce pt. „W pustyni i w puszczy”):

- A) sprowadził czarowników
- B) zdobył dla niej lekarstwo
- C) udał się do nieznanego obozowiska po ratunek
- D) uzyskał pomoc od Lindego

20. Podczas wędrówki przez Afrykę Staś kleił latawce, aby:

- A) rozbawić Nel
- B) uniknąć nudy
- C) sprowadzić pomoc
- D) wystraszyć antylopy

21. Prawdę o Tomku Sawyerze („Przygody Tomka Sawyera”) zawiera zdanie:

- A) był pilnym uczniem
- B) szukał skarbów
- C) uciekł z domu
- D) zabłądził w jaskiniach

22. Nocą na cmentarzu Tomek Sawyer widział, jak:

- A) Potter walczy z doktorem Robinsonem
- B) ludzie wywołują duchy
- C) Indianin Joe zabija człowieka
- D) ludzie otwierają grób

23. Do Narnii można było przedostać się przez:

- A) ogromne jezioro
- B) zaczarowane wrota
- C) wysoki płot
- D) drzwi szafy

24. Książka pt. „Opowieści z Narnii” jest baśnią, ponieważ:

- A) przedstawia ciekawe wydarzenia
- B) ukazuje walkę dobra ze złem
- C) Narnia to kraina nierealna, fantastyczna
- D) głównymi bohaterami są dzieci

25. Narrator „Dynastii Miziołków” przyznaje, że jego mama:

- A) nie zna się na interpunkcji
- B) nie umie gotować
- C) ciągle gubi rękawiczki
- D) zna ortografię

26. Na pływającej wyspie doktor Dolittle (w książce pt. „Podróże doktora Dolittle”) zajmował się:

- A) sprawowaniem władzy
- B) leczeniem mieszkańców
- C) badaniami naukowymi
- D) uczeniem dzieci i dorosłych

27. Na rozkaz Twardowskiego diabeł z ballady A. Mickiewicza musiał:

- A) służyć pani Twardowskiej
- B) wtoczyć na górę kamień
- C) wykąpać się w święconej wodzie
- D) wybudować gmach z ziarenek orzecha

28. W bajce A. Mickiewicza pt. „Przyjaciele” czytamy, że:

- A) Mieszek i Leszek ujrzeni w lesie niedźwiedzia
- B) Mieszek uratował Leszka przed niebezpieczeństwem
- C) Leszek i Mieszek schronili się przed burzą
- D) Leszek zostawił przyjaciela na pastwę losu

29. Morał w bajce to:

- A) krytyka B) uznanie
- C) pouczenie D) pochwała

30. Porównanie jest zawarte we fragmencie wiersza:

- A) „ziemia niczym okręt rusza nagle” (J. Ratajczak)
- B) „będę wędrować po świecie, i nigdy mnie nie znajdziecie” (D. Wawilów)
- C) „na zachód obłok na kształt rąbkowych firanek” (A. Mickiewicz)
- D) „muszlo z Wisły jasna jak gwiazda” (T. Kubiak)